

Nærings- og handelsdepartementet
Boks 8014 Dep
0030 Oslo

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@sft.no
Internett: www.sft.no

Dato: 25.08.2003
Vår ref.: 2003/1566 008
Deres ref.: 200302779-3
Saksbehandler: Øystein Wang, telefon: 22573534

Høring Forslag til ny minerallov

Det vises til brev fra Nærings- og handelsdepartementet av 26.5.2003 med forslag til ny minerallov.

Innledning

Statens forurensningstilsyn (SFT) ser positivt på at det legges fram forslag om ny minerallov hvor hovedintensjonene er modernisering, forenkling og bedre rammevilkår for næringen. Antall lover på området vil bli redusert fra fem til en, og det legges opp til en bedre koordinering i forhold til annet regelverk. SFT ser videre positivt på intensjonene i den nye loven om at virksomhet og drift skal skje innenfor miljømessige forsvarlige rammer, og at økt aktivitet på mineraler nødvendiggjør økt samfunnsmessig kontroll. Det foreslås ikke endringer i det øvrige regelverket som regulerer mineralvirksomhet.

Den nye mineralloven vil ha en rekke berøringspunkter mot forurensningsmyndighetenes regelverk, spesielt gjelder dette bestemmelsene knyttet til opprydning og sikring, jfr. lovutkastets §§51 og 53. Selv om den nye mineralloven og forurensningsloven skal gjelde side om side, vil det være viktig i den videre oppfølging at myndighetene som praktiserer regelverkene har god kontakt og finner fram til effektive samarbeidsordninger for å unngå unødvendige belastninger for næringen.

Regulering av mineralindustrien etter forurensningsloven

Forurensningsloven er det sentrale virkemiddel for å redusere utslippene fra mineralnæringen. Forurensningsmyndighetenes arbeid har særlig vært rettet mot tiltak for å redusere avrenningen av miljøgifter fra nedlagte gruver hvor følgende av utslipp har vært betydelige i mange vassdrag. Det er oppnådd vesentlige miljøforbedringer mange steder som følge av de tiltak som er gjennomført. Dette arbeidet er utført i nært samarbeid med Bergvesenet.

Alle større virksomheter som driver utvinning av mineraler er som hovedregel konsesjonsbehandlet etter forurensningsloven av SFT. Pr i dag har fylkesmennene ansvaret for behandling av pukkverk, men det ventes at flere bergverksaker kommer til bli overført fra SFT til fylkesmennene i den nærmeste framtid.

SFT har foreslått overfor Miljøverndepartementet at en rekke industrivirksomheter skal reguleres i en egen industriforskrift. Forskriften vil omfatte også drift på ikke-mutbare mineraler. Det foreslås at utslipp som ikke har alvorlige miljøvirkninger skal reguleres standardisert i forskrift med muligheter for lokale tilpasninger. Nytteeffekten av forskriften vil i all hovedsak være knyttet til forenkling og redusert ressursbruk for bedriftene. Forskriften omfatter, slik utkastet foreligger nå, også virksomheter som produserer pukk, grus, sand og singel. Det er også planer om å utvide forskriften til å gjelde andre deler av mineralbransjen. Dette gjelder "bryting og utvinning av stein, kalkstein, gips, kitt, sand, leire, grus, kjemiske mineraler og gjødselmineraler" og "produksjon av ikke- metallholdige mineralprodukter."

EUs gruvedirektiv, krav om finansiell garanti m.m.

Forskrift om deponering av avfall trådte i kraft 01.05.2002 og er Norges implementering av EU-direktiv 1999/31/EF om deponering av avfall. I forskriftens §10 er det krav om at det skal stilles finansiell sikkerhet for å sikre at nødvendige tiltak blir gjennomført ved konkurser og nedleggelse. Bestemmelsene i deponiforskriften har for øvrig vist seg å være til dels lite relevante/egnet for mineralindustrien. Forslag til nytt rådsdirektiv om håndtering av avfall fra mineralindustrien som det arbeides med innenfor EU, vil derfor bidra til å avklare viktige problemstillinger rundt dette. Det er foreslått krav som skal ivareta både forurensningsmessige og sikkerhetsmessige hensyn bla krav om finansiell garanti i forbindelse med avslutning og etterdrift. Det vil være en viss overlapp mellom det foreslåtte rådsdirektiv, ny minerallov og forurensningsloven. I forbindelse med implementeringen av rådsdirektivet i norsk rett vil det være viktig at myndighetene samordner arbeidet med regelverket. En implementeringsforskrift må sannsynligvis hjemles i begge lovverkene.

Forurensningslovens §63 gir en vid hjemmel til å stille krav om garantier og sikkerhetsordninger. Bla kan det stilles krav om at utvalgte bransjer skal etablere en sikkerhetsordning, og det kan stilles krav om hvordan en slik ordning skal være finansiert m.m. for eksempel i form av en pliktig avgift til et fond. Hjemmelen til å stille krav om slike kollektive ordninger er til nå ikke anvendt. Det er imidlertid i noen tilfeller stilt individuelle krav om garantier som vilkår for utslippstillatelser etter forurensningslovens §11, jfr. §16. De aller fleste av de tilfellene der det er stilt slike individuelle krav om økonomisk sikkerhet i utslippstillatelser faller nå inn under forskrift om deponering av avfall, jfr. ovenfor, hvor dette kravet er gjort obligatorisk. De aktuelle bransjeorganisasjonene har i møte med SFT uttalt at de vil utrede muligheten for å etablere bransjekollektive løsninger for sine medlemmer for å tilfredsstille kravet i forskriften. Etter SFTs mening er det positivt at de aktuelle bransjene selv finner løsninger som kan bidra til at virksomhetene kan oppfylle kravene om økonomisk sikkerhet på en

tilfredsstillende måte samtidig som det vil være mindre kostnadskrevende for virksomhetene enn om hver og en skulle stille egen sikkerhet.

SFT viser for øvrig til at miljøvernmyndighetene har til utredning spørsmålet om hvordan krav om garantier og sikkerhetsordninger i forurensningssakene skal videreutvikles. Dette har også sammenheng med den internasjonale utviklingen. Foruten rådsdirektivet om gruveavfall som nevnt ovenfor, er det i EU også under utarbeidelse et generelt direktiv om miljøansvar som også aktualiserer spørsmålet om å stille krav om garanti- og sikkerhetsordninger ved konkurser og nedleggelse.

I minerallovens §60 foreslås det hjemmel til å kunne kreve finansiell garanti for nødvendige sikringstiltak, herunder vedlikehold og opprydding. SFT vil peke på at det spesielt på dette området vil være en klar overlapp mot det ansvaret forurensningsmyndighetene har for å sikre mot at det oppstår avfalls- eller forurensningsproblemer. Med hjemmelsgrunnlag slik som foreslått i mineralloven og i forurensningsloven, er det viktig at det etableres et forpliktende formelt samarbeid mellom de to myndighetene i forbindelse med det videre arbeidet om hvordan eventuelle garantikrav skal utvikles. Et slikt samarbeid må også etableres i forbindelse med oppfølgingsarbeidet med gravedirektivet.

Andre merknader

- Det fremgår på s.34 i forslaget at sikrings- og oppryddingsplikten i lovutkastet, jfr. §§51 og 53, skal avgrenses mot forurensningsloven som skal sikre at de forurensningsmessige hensyn blir ivaretatt. Etter SFTs mening bør det vel ikke utelukkes at forurensningsmessige hensyn til en viss grad også kan ivaretas etter disse bestemmelsene i mineralloven. Det vises her til at etter §43 skal drift skje på en "bergmessig forsvarlig måte" hvorav også miljøhensyn omfattes. Både sikrings- og oppryddingstiltak i forbindelse med driftsnedleggelse etter mineralloven bør for øvrig fastsettes i nært samarbeid med forurensningsmyndighetene pga overlappende myndighetsansvar.

- §49 gjelder områder som er unntatt fra leting og undersøkelser. Punkt g) nedlagte gruveområder. Betyr dette områder der det er gjort tiltak mot forurensning, eller er det gamle gruveområder generelt? I slike områder kan det være uaktuelt å gjøre større undersøkelser/graving/prøvedrift pga forurensningsfaren. Der det er gjennomført tiltak bør disse vanligvis forbli uberørt.

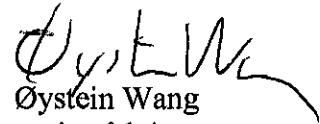
- På s.4 i forslaget fremgår det som ett av hovedpunktene i lovforslaget at selve driften "skal" skje i henhold til driftsplan som skal godkjennes av Bergvesenet. Bestemmelsen om dette finnes igjen i §57, men her fremgår det at Bergvesenet "kan" stille krav om driftsplan. SFT mener for øvrig at det i loven burde være en bestemmelse som nærmere anga hva en slik driftsplan skal inneholde. Miljøhensyn bør inngå som en kategori i en slik driftsplan.

- SFT vil til slutt nevne at Bergvesenet og SFT i mange år har hatt et meget godt samarbeid i forbindelse kartlegginger og tiltak på gruveområdet. SFT ønsker at dette skal fortsette og videreutvikles.

Med hilsen

Thomas Skjelbred (e.f.)
juridisk sjef

Øystein Wang
seniorrådgiver

Kopi: Miljøverndepartementet